

Ein cyf/Our ref: MA/P/CS/7126/16

Lynne Neagle AC/AM
Cadeirydd/Chair
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Tachwedd 2016

Annwyl Lynne

Yn eich llythyr dyddiedig 13 Hydref fe wnaethoch ofyn am ddiweddariad ar y cynnydd o ran y Dull Cenedlaethol o Ddarparu Eiriolaeth Statudol ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, ac effaith Rhan 10 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi'n llawn y gwaith o ddatblygu dull eiriolaeth cenedlaethol. Rydym wedi darparu cyllid ar gyfer secondai i gefnogi'r broses o gyflwyno Dull Cenedlaethol ac wedi sefydlu Grŵp Arweinyddiaeth Strategol i gynghori a chynorthwyo gyda'r gwaith cyflawni a gwneud penderfyniadau ar ddatblygu'r Dull Cenedlaethol. Mae sicrhau bod y plant sydd â hawl statudol i eiriolaeth yn derbyn y gwasanaeth hwnnw yn flaenoriaeth uchel ac rwy'n parhau i gymryd diddordeb personol yn y mater gan ddilyn cynnydd y broses o ddatblygu a gweithredu'r dull cenedlaethol.

Mae gennyf gyfarfod gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC), Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol (ADSS) Cymru a'r Comisiynydd Plant ar 24 Tachwedd i drafod y cynllun gweithredu ar gyfer y Dull Cenedlaethol. Mae'r ymateb canlynol i'ch cwestiynau yn seiliedig ar fy nealltwriaeth o'r cynnydd presennol mewn perthynas â'r dull cyn y cyfarfod hwnnw.

- 1. Beth yw'r sefyllfa ddiweddaraf mewn perthynas â gweithrediad y Dull Cenedlaethol o Ddarparu Gwasanaethau Eiriolaeth? A oes fersiwn ddrafft o'r Dull Cenedlaethol? Os oes, am ba hyd y mae fersiwn ddrafft wedi cael ei hystyried? A ellir darparu copi i'r Pwyllgor?**

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Carl.Sargeant@llyw.cymru
Correspondence.Carl.Sargeant@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ym mis Rhagfyr 2015 rhannodd llywodraeth leol achos busnes drafft gyda'r Grŵp Arweinyddiaeth Strategol a oedd yn nodi'r elfennau allweddol canlynol o ddull cenedlaethol:

- **Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol** - gan gynnwys 'cynnig gweithredol' o eiriolaeth a Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol (y Fframwaith) drafft a oedd yn cyd-fynd â llesiant o dan Ddeddf 2014.
- **Templed Adrodd ar Berfformiad Rhanbarthol** - i ddarparu'r dystiolaeth a'r ystadegau a nodwyd yn y Fframwaith at ddibenion monitro ansawdd a pherfformiad y gwasanaeth.
- **Fframwaith Comisiynu** - sy'n darparu dull cyson sy'n cyd-fynd â'r Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol
- **Manyleb Gwasanaeth Rhanbarthol** - i ddarparu manylebau cyson ar gyfer comisiynu gwasanaethau ac sy'n cyd-fynd â'r Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol.
- **Dull o Asesu Ystod a Lefel (Capasiti Gwasanaeth)** - sydd, o'i gymhwyso i'r boblogaeth gymwys yn lleol ac yn rhanbarthol, yn helpu i fesur gofynion y gwasanaeth o ran capasiti a chostau cysylltiedig.

Wrth i elfennau o'r dull cenedlaethol arfaethedig gael eu datblygu, ymgynghorodd aelodau unigol â grwpiau a sefydliadau yr oeddent yn eu cynrychioli - roedd hyn yn cynnwys ymgynghori â phlant a phobl ifanc. Roedd yr achos busnes hefyd yn rhan o'r broses ymgynghori hon.

Mae'r achos busnes wedi bod, ac yn parhau i fod, yn ddibynnol ar ddulliau llywodraethu ac atebolrwydd llywodraeth leol.

Ers datblygu'r dull cenedlaethol rydym wedi bod yn cysylltu â Llywodraeth Leol drwy'r Grŵp Arweinyddiaeth Strategol ynghylch sut y maent yn bwriadu cyflawni'r Dull Cenedlaethol ac rydym yn disgwyl cynllun gweithredu erbyn 24 Tachwedd.

2. Sut y caiff y Dull Cenedlaethol ei weithredu'n llawn? Beth yw'r amserlenni ar gyfer ei weithredu?

Bydd y broses weithredu'n cael ei harwain gan Lywodraeth Leol, yn unol â'r cynllun gweithredu y maent yn datblygu. Mae Llywodraeth Leol wedi dweud bod cynllun gweithredu, a fydd yn cynnwys llinellau amser, er mwyn datblygu'r Dull Cenedlaethol ar gael erbyn 24 Tachwedd.

3. Pa asesiad a wnaed o'r costau o weithredu'r Dull Cenedlaethol? Sut y telir y costau hyn?

Datblygodd Grŵp Gorchwyl a Gorffen 'ddull Ystod a Lefel' sy'n gallu cyfrifo'n gyson y lefelau cyllido sydd eu hangen i gyflwyno'r Dull Cenedlaethol yn lleol, yn rhanbarthol neu'n genedlaethol. Mae'n seiliedig ar gost 'awr eiriolaeth' yn ogystal â chostau rhedeg cyfartalog gwasanaeth yn erbyn targed canran 'niferoedd' o'r boblogaeth gymwys. Gan ddefnyddio ffigurau o 2014 fel llinell sylfaen amcangyfrifir mai cost gweithredu Dull Cenedlaethol yw £1 filiwn sy'n ymgorffori'r cynnig gweithredol ar gost o £247,553.

Mae darparu gwasanaeth eiriolaeth statudol yn ddyletswydd ar awdurdod lleol sy'n cael ei dalu o'r grant cynnal refeniw. Er mwyn cydnabod bod y cynnig gweithredol yn ychwanegol at y darpariaethau presennol a nodir yn y ddeddfwriaeth mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno i dalu costau llawn y cynnig gweithredol. Rhoddir ystyriaeth lawn o'r lefel o gyllid a ddarperir gan Lywodraeth Cymru pan fydd y cynllun gweithredu yn cael ei dderbyn.

4. Sut y byddwch yn asesu effaith y Dull Cenedlaethol ar blant a phobl ifanc, a'r canlyniadau iddynt?

Mae'r Dull Cenedlaethol a amlinellir yn yr achos busnes yn cynnwys Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol sydd wedi'i fapio yn unol â'r Datganiad Llesiant sy'n sail i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Mae'r achos busnes hefyd wedi nodi cynigion ar gyfer Llywodraeth Cymru i gomisiynu adolygiad annibynnol o'r Dull Cenedlaethol i'w gynnal ar ddiwedd y flwyddyn gyntaf o weithredu. Byddai'r adolygiad yn ceisio nodi'r gwelliannau a gyflawnwyd o ran ymwybyddiaeth ac ymgysylltu yn y gwahanol gamau gweithredu.

Byddai'r adolygiad hefyd yn asesu unrhyw welliannau mewn ansawdd gwasanaethau a phroblemau'n ymwneud â chapasiti, ac a oes angen unrhyw addasiad a neu ail-gyfrifo gan ddefnyddio'r dull Ystod a Lefel (h.y. defnyddio'r ffigurau poblogaeth diweddaraf, Adroddiadau Rheoli Perfformiad). Byddaf yn ystyried y cynnig hwn ymhellach ar ôl derbyn y cynllun gweithredu.

Effaith Rhan 10 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

5. Beth yw goblygiadau'r darpariaethau yn y Ddeddf i wasanaethau eiriolaeth ar gyfer plant a phobl ifanc?

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi Cod Ymarfer ar arfer swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol mewn perthynas ag Eiriolaeth o dan Ran 10 a rhannau cysylltiedig o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

O fewn y Cod rydym yn nodi'n glir ei bod yn rhaid i awdurdodau lleol a byrddau iechyd lleol, ddefnyddio canlyniadau eu cydasesiad o anghenion y boblogaeth i lywio trefniadau comisiynu a phartneriaeth o dan y Ddeddf er mwyn darparu gwasanaethau eiriolaeth. Mae eiriolaeth yn cynnwys yr ystod lawn o ddarpariaeth a nodir yn y Cod Ymarfer.

Bydd y rownd gyntaf o adroddiadau ar Asesiad o Anghenion y Boblogaeth yn cael eu cyhoeddi ym mis Ebrill 2017 a bydd hyn yn darparu gwell dealltwriaeth o'r angen i ddarparu gwasanaethau eiriolaeth.

6. Sut y byddwch yn asesu effaith y darpariaethau yn y Ddeddf sy'n ymwneud ag eiriolaeth a'r Cod Ymarfer cysylltiedig ar Eiriolaeth?

Wrth i ni symud ein ffocws o ddatblygu'r fframwaith statudol o dan Ddeddf 2014 i gyflawni ei ymrwymadau, rwy'n cydnabod ei bod yn hanfodol bwysig bod gennym drefniadau gwerthuso digonol ar waith i allu asesu a yw'r Ddeddf yn cyflawni'r hyn yr oeddem yn bwriadu ei gyflawni.

Bydd y gwerthusiad yn cael ei gynnal mewn tri cham. Bydd y cam cyntaf yn ymwneud â monitro polisiâu o dan y Ddeddf yn ystod y flwyddyn gyntaf o weithredu. Bydd yr ail gam yn cynnwys gwerthusiad parhaus, drwy'r fframwaith canlyniadau cenedlaethol a fframweithiau mesur perfformiad awdurdodau lleol. Bydd y trydydd cam yn werthusiad untro hirdymor annibynnol, gan ddechrau yn y drydedd flwyddyn o weithredu'r Ddeddf.

Mae'r gwaith monitro yn edrych ar y gwahaniaeth y mae'r Ddeddf yn ei chyfanrwydd yn ei wneud yn hytrach na chanolbwyntio ar rannau penodol o'r Ddeddf. Roedd rhanddeiliaid yn croesawu'r dull gweithredu a'r cyfeiriad cenedlaethol a nodir yn y fframwaith canlyniadau cenedlaethol.

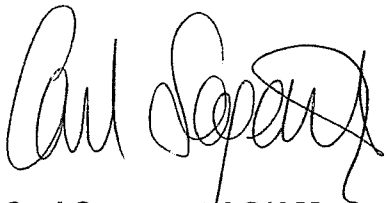
Byddwn hefyd yn parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid i sicrhau bod gennym ddealltwriaeth glir o sut mae gofynion o dan Ran 10 yn gweithredu'n ymarferol.

7. A oes gennych dystiolaeth fod y ddarpariaeth sy'n ymwneud ag eiriolaeth yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 wedi arwain at ddeilliannau gwell ar gyfer plant a phobl ifanc?

Cychwynnodd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ar 6 Ebrill 2016 ac mae'r Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol wedi cael ei gyhoeddi. Bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei hadroddiad blynyddol cyntaf ar y fframwaith canlyniadau erbyn mis Mawrth 2017. Hefyd, bydd data ychwanegol gan Wasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol mewn perthynas â phlant a phobl ifanc yn cael eu cyhoeddi erbyn hydref 2017. Fodd bynnag, ni fydd y data yn ymwneud yn benodol ag eiriolaeth gan nad oes unrhyw ganlyniadau neu fesuriadau penodol ar waith ar gyfer y maes hwn ar lefel genedlaethol ar hyn o bryd.

Rwy'n disgwyl gweld cynnydd sylweddol o ran symud ymlaen gyda'r Dull Cenedlaethol pan fydd y cynllun gweithredu yn ei le yn ddiweddarach y mis hwn.

Yn gywir

Carl Sargeant AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant
Cabinet Secretary for Communities and Children